

Hungaroton

HCD 32825-27
(3 CD)

Mozart összes zongorás triója

Gulyás Márta (zongora), Szabadi Vilmos (hegedű),
Onczay Csaba (cselló), Szűcs Máté (brácsa)

A kamarazene és Mozart kedvelői egy izgalmas kiadványból ismerhetik meg a rövid életű zseni zongorás trióit. A három lemezből álló nyolc – keletkezésük szerinti sorrendben szereplő – művet tartalmazó gyűjtemény összkiadás. A bécsi klasszikát tarthatjuk a kamarazene kiteljesedésének, korábban a két-három-négy előadót kívánó művekben a szólamok még nem az egyenrangúság jegyében íródtak. A kamarazenei alkotások a bécsi klasszika korszakának meghatározó darabjai, gondoljunk csak a vonósnégyesekre! A kamarazene két irányban fejlődött: a vonós és a zongorás kamarazene, kezdetben még (Mozart esetében is) a zongoratriók, vonósnégyesek egyes szólamok kísérő szerepét mutatták. Mozart stílusának változását és zongorás triói „érését” jól mutatja az első, ilyen műfajú (mely még nem a zongorás trió műfaji jelölést kapta) *B-dúr divertimento* és a három utolsó, 1788-ban készült darab különbsége. Az 1776-os mű inkább vonós színezéssel ellátott, háromtétéles zongoraszónáta. A következő kompozíció – *Három tétel zongoratrióra* – Maximilian Stadler kiegészítésével került bemutatásra, Mozart halála után hat évvel. Talán a legismertebb mű az eredetileg klarinétra, zongorára és brácsára készült *Esz-dúr, Kegelstatt-trió*; a legenda szerint Mozart tekézés alatt jegyezte fel a mű néhány témáját. Mozart már az első kiadásban is közölt egy alternatív, a klarinét helyett brácsaszólamos változatot. Ezek a triók nagyon kellemesek, gondtalanok, zenei anyaguk rendkívül változatos. Szabadi Vilmos, Gulyás Márta, Onczay Csaba és Szűcs Máté interpretációi kellemesek; átadják azt az életérzést, amely a triók lényegét képezi. A karakterek többségével egyetért a hallgató, azonban a játékoságot jobban ki lehetne aknázni, máskor az együtt lélegzés, a jelentőségteljesebb cezúrák erősíthetnék a zenei folyamatokat. Az előadásokat fejhallgatóval követve belógó, nem szépen lezárt, lekerekített vagy megfogott hangokat hallunk; a dinamikai építkezés és a hangszínek tetszetősek. A *Kegelstatt-trió* tolmácsolása a legmeggyőzőbb számomra. A remek kísérőfüzet mélyre ható elemzést ad a kamarazene, a műfaj történetéről, benne Mozart trióiról.

Lehotka Ildikó

BMC Records

BMC CD 274

Vajda Gergely: Klarinét Szimfónia, Alice Etűdök, Állandó álmok A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Vajda Gergely

Napjaink egyik legsokoldalúbb karmestere az Amerikában élő Vajda Gergely. Egykor klarinétművészi diplomát is szerzett a karmesteri mellé, és egyre elismertebb komponistaként is. Nem meglepő, hogy frissen megjelent szerzői lemezének mindhárom darabjában főszerepet játszik a klarinét, három különböző műfajt képviselve. A *Klarinét Szimfónia* a sinfonia concertante és a szimfónia között egyensúlyoz (a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara számára írt műben Szepesi János és Varga Gábor játssza a klarinét-szólókat). Kamaramű – klarinétkvintett – az *Alice Etűdök* és végül Varga Gábor előadásában egy szólóklarinétra megálmodott, Salvador Dalí-festmény által inspirált darab zárja a CD-t. Arról, hogy milyen pluszt jelent az, hogy maga a szerző vezényel, vagy éppen ő tanítja be a darabot, Vajda Gergely a lemezkísérőben osztja meg gondolatait: „Valamikor a korai 90-es években legelső, azóta is érvényes és működő darabjaimat saját hangszeremre, klarinétra írtam. Van abban valami természetes, amikor a komponista maga játssza a műveit. Az előadóművész-szerző által komponált zene alapjáraton idiomatikus – ami persze nem jelenti egyben azt is, hogy könnyű –; így technika és tartalom násza házasság-közvetítők – virtuózok és karmesterek sokszor kéretlen, ám nélkülözhetetlen – segítségével nélkül is létrejön. Ezt látva és hallva a közönség is inkább érzi úgy, hogy valami eredetinek, valami érvényesnek a részese, hogy elidegenítés, »tolmács« nélkül kapja az információt, az élményt.” A zene-szerző Vajda Gergely – bár vitathatatlanul támaszkodik az előző évszázadok zenei hagyományaira – sajátosan új, egyéni ösvényeken indult el. Az előjátékkal induló, négytétéles *Klarinét Szimfónia* Postludiumának hangzása például az elektroakusztikus és repetitív zene nászának illúzióját kelti. Az *Alice Etűdök* a romantika rövid karakterdarabjait idézik, a szólóklarinétos művel pedig a Bach-szólószónátákra és partitákra asszociálhatunk – természetesen mindent – 20-21. századi nyelvre transzformálva. A közreműködők mindannyian elkötelezett kortárs előadók, akik nagy odaadással és lelkesedéssel szólaltatják meg zeneszerző-karmester-klarinétművész kollégájuk gondolatait.

Kovács Ilona

Naxos – Mevex

8.503296

Brahms: Szimfóniák (I-IV.), nyitányok

Győri Filharmonikus Zenekar,
Berkes Kálmán

Szereti Ön Brahmsot? A Győri Filharmonikus Zenekar tagjai minden bizonnyal igennel válaszolnak a kérdésre. Az együttes 2018-ban ünnepeli fennállásának ötvenedik évfordulóját, a jeles esemény alkalmából pedig – a Naxos lemezcég gondozásában – egy háromlemezes Brahms-albumot jelentettek meg. Talán nem tévedek, ha azt gondolom, hogy Brahms nagyon is tudatos választás volt az együttes és karmesterük, Berkes Kálmán részéről. Egyrészt a késő romantikus zeneszerző zenekari darabjainak megszólaltatása – Brahms mind a négy szimfóniája, valamint a *Tragikus* (op. 81) és az *Akadémiai ünnepi nyitány* (op. 80) – valódi kihívást jelentő feladat. E művek kiváló lehetőséget nyújtanak a zenekar muzikusai számára arra, hogy megmutassák, mit tudnak. Mindenekelőtt a zenekari összjátékban, és – mivel sok szót írt a komponista – számos alkalom kínálkozik arra is, hogy szólistaként is bizonyítsanak. Másrészt a korongon hallható művek közül hármat – a 2. és 3. szimfóniát, valamint a *Tragikus nyitányt* – a győri születésű Richter János (Hans Richter) dirigálta első alkalommal. Richter Európa egyik leghíresebb karmestereként számos kortárs premiert vezényelt, így több zeneszerző – például Dvořák és Elgar – pályájának elindulása nagyrészt Richter Jánosnak köszönhető. A lemezfelvételek egyébként Győrben, a zenekar „otthonában”, a dirigens nevét viselő hangversenyteremben készültek. A kontrasztok kidomborítására – ezáltal a zenekar színeinek bemutatására – is kiválóak ezek a Brahms-művek. A két nyitány például egymás hangulati ellentéte, ahogy a zeneszerző jellemezte szellemi gyermekeit, „az egyik sír, a másik nevet”. A *Tragikus* nevéhez illően súlyos, erőteljes és komor, míg a másik jókedvű, gondtalan és hatásos a jól ismert *Gaudeamus igitur* felidézésével. Ugyanígy az 1. és 2. szimfónia is kiegészíti egymást: a c-moll szimfónia feszültsége az azt követő D-dúrban oldódik fel. A zenekar remekül teljesít, fény és árnyék tökéletes összhangban érvényesül a játékukban. Berkes Kálmán jó tempókat vesz, hatalmas energiákat mozgat meg. Oroszlánrésze van abban, hogy a Brahms-muzsika mind a három lemezen egyenletesen magas színvonalon szólal meg, az első pillanattól egészen egyedülálló élményt nyújtva.

Kovács Ilona

Solo Musica –

Mevex

SM 284

Götz, Brahms: Zongoraversenyek

Andrea Kauten, Savaria Szimfonikus Zenekar,
Medveczky Ádám

Andrea Kauten magyar származású svájci zongorista lemezének műsora izgalmas: Brahms *I. zongoraversenye* mellett Hermann Götz *II. b-dúr zongoraversenye*. Alkalmom egy alulértékelt mű megismerésére, a két szerző összevetésére. Götz nevét *A makrancos hölgy* című vígopera örizte meg, melyet Elmendorff és Keilberth rögzített. A négytételés, de Brahms zongoraversenyinél rövidebb Götz-mű remek darab, ígéretesen indul, sokszor magával ragadó, inspirációja valódi, ám mérsékelt és ingadozó. Götz becsülte Brahmsot, de a romantika korábbi, hangzásában klasszikusabb formáját képviselte. Kauten előadói attitűdjéhez a Götz-mű klasszikusabb alakja áll közelebb, ám itt kevesebb a kontraszt. Felkészült zongorista, kifejezetten szép hangzással szólaltatja meg a hangszeret. Bár rendre él a tempóváltás nyújtotta lehetőségekkel, játéka nyugodt, kiegyensúlyozott. Úgy tűnik, fontos számára a pontosság. Ez kétféle következménnyel jár: a leírtak precíz megjelenítésével, dicséretesen hű játékkal, ugyanakkor nagyon erős visszafogottsággal. Kauten elég szűk dinamikai és ritmikai sávban mozog, kvázi a háttérben marad. Kvázi, mert az is lehet, hogy ez az ideálja, és az általa bevitt személyes tartalom éppen a csendes olvasás, és nem a kilengések, hozzáadások, elvételek szabadabb játéka. A klasszika-romantika viszonylatban nézve nagyjából Mendelssohnhoz köthető ideál. A Medveczky Ádám vezette Savaria Szimfonikus Zenekar játéka egyszerre odaadó és visszafogott.

Zay Balázs

Jelmagyarázat

- ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
5 pont = kiemelkedő művészi értékű produkció
- ■ ■ ■ ■ □
4 pont = kiváló produkció, apró hiányosságokkal
- ■ ■ □ □ □
3 pont = jó produkció, bírálható elemekkel
- ■ □ □ □ □
2 pont = vegyes megítélésű produkció, sok hibával
- □ □ □ □ □
1 pont = gyenge, csalódást keltő produkció

Hungaroton

HCD 32814-16

The Masters Collection Cziffra György – zongora

A zenehallgatásnak sokféle a célja és módja. Ám vannak olyan hallgatnivalók, amelyek jelenség-voltuk okán méltán megérdemlik, hogy könnyen hozzáférhetően rendelkezésre álljanak a hallgatóknak. Tehát ne kelljen „vadászni” rájuk, s ne csak véletlenül bukkanhasson rá a keresgélő. Napjainkban leginkább az előadóművészekkel kapcsolatban szokás PR-szinten emlegetni a misszióteljesítést (ami rögvest kissé gyanússá is teszi az adott programokat). A hangfelvételi piacnak nem hosszú jövőt jósolni már több évtizede hangoztatott, s mindegyre erősödő vélemény, habár mind régi felvételek új kiadásával, mind pedig új felvételek készítésével, újonnan feltűnő előadók teljesítményének megörökítésével sikerül ébren tartani az érdeklődést a hanglemezek iránt. Indokolt tehát ezúttal jó értelemben említeni a missziót a Hungaroton e kiadványánál. A három korongot tartalmazó album programja (Hollós Máté összeállításában) elementáris élmény közvetítésére képes, muzikusfenomén megismerésére kínálva lehetőséget a felnövekvő új generációknak. Korábban is jelentek meg Cziffra György felvételei CD-n, de az album, a több mint három és fél órányi műsorral egyszerűen elementáris hatású, azok számára pedig, akik korábban csupán kevés felvételét ismerték a művésznek, tanulságokban gazdag felfedeznivalót kínál. Utánozhatatlanul egyéni, személyességének erejével rendkívül meggyőző. Lenyűgöző nemcsak a virtuozitása, hanem az az elképesztő érzékenység is, ami esetleg csak sokadik meghallgatásra tűnik fel. Liszt *Transzcendens etűdjeinek* némelyikénél úgy érezzük, mintha most hallanánk először a darabot. Játsszik Liszt-átiratokat – ilyenkor az átirat önálló kompozíció-értékkel bír, és Cziffra saját átiratai illetve parafrázisai is teljes értékű élményt adnak. Liszt *Magyar rapszódiai* közül ötöt hallunk, zenekari repertoárt pedig Liszt *Esz-dúr zongoraversenye* képviseli, valamint Gershwin-től a *Rhapsody in Blue*. Ha a zenehallgatók is kiépipitenének maguknak repertoárt a sokszor hallott művekből és azok különböző interpretációiból, abban méltán kaphatna helyet Cziffra György művészete, amely nemritkán más megvilágításban mutat meg közismert kompozíciókat is. Játéka elegáns, s a virtuóz megjelenítés mindig mélyen átélt zenei anyagot juttat kifejezésre.

Fittler Katalin

BMC Records

BMC CD 262

Végheg – The Chamber Musician

A Végheg and his Quartet folytatásaként megjelenő, érdemben összetartozó három CD egyikén négy kompozíció szerepel. Mindkét korongja Beethoven-művel kezdődik: az elsőn Paul Baumgartennel játssza az Op. 96-os *G-dúr hegedű-zongora szonátát*, a másodikon annak a műnek az 1954-es felvétele szerepel, amellyel 1946-ban a Végheg-kvartett megnyerte a Genfi Nemzetközi Zenei Versenyt (*Op. 59 No. 3, C-dúr „Razumovszkij” kvartett*). Ezt követi (Czakó Évával) Schubert *C-dúr vonós kvintettje*, majd pedig az album kétségkívül szenzációja, Schönberg *Pierrot lunaire*-jének 1952-es felvétele. Bő egy évvel a komponista halála után, az akkor negyvenéves alkotást mindmáig friss és közvetlen előadásban úgy interpretálták, hogy a zenetörténeti olvasmányok alapján – minden korszakos jelentősége mellett – furcsának beharangozott mű elementáris élményt nyújt napjaink zenekedvelőjének is. Oroszlánrésze van ebben Jeane Héricard-nak, aki több felvételt készített e műből, és Webern-interpretátorként is jelentős. A magyar hallgató, aki elsősorban az előadói teljesítményt csodálva ismerte meg Sziklay Erikának köszönhetően e művet, most azzal a korábbi megközelítéssel szembesül, amelyben az érthetőség uralkodik a nagy ambitusú szövegmondásban, miközben a legjelentősebb mozzanatoknak az egyértelmű kiemelkedés jut. Fontos adalékok a sprechgesangról. Az ily módon közzétett egykori felvételekért csak hála és köszönet jár a kiadónak – és a ténylegesen hangzó anyag értékelésénél nem tekinthetünk el attól a szemponttól, hogy a többszöri átjátszás, „állagjavítás”, digitalizálás folyamán némileg módosul az eredeti hang. Tény, hogy a második korong némely pillanatában már-már bántóan élesen kisiklik a hegedűhang, ám annyira nyilvánvaló a kifejezés szándéka, hogy nem több jelentőséget tulajdonítunk az ilyen esetlegességeknek, mint színházi előadásban a színész nyelvbotlásának. Kiváltképp, mivel tudjuk: korántsem hangfelvétel-szintű megörökítésre készült. Annak a szívhez szóló, puha tónusnak a titka viszont, amely elsősorban a vonós kamaraművek lassútételében érvényesül, megfejtethetlen. Szívtől-szívhez szóló, lélektől-lélekig ható muzikálás. Ami nyilvánvalóan előfeltétele: a teljes jelenléttel, odaadással történő zenei interpretáció. Utánozhatatlan, ám mégis követendő tendencia!

Fittler Katalin

Deutsche
Grammophon –
Universal

483 51879

Alice Sara Ott: Nightfall Debussy, Satie és Ravel művei

Alice Sara Ott véleményem szerint kimagasló zongorista, már ami a stílust, az egyéni hangvételt illeti. Korábbi Deutsche Grammophon-lemezei tanúsága szerint Csajkovszkij, Liszt, Schubert, Muszorgszkij, Grieg és Chopin műveiről önálló véleménye van. Vannak nála precízebb és virtuózabb zongoristák, ugyanakkor azok közé tartozik, akik a megszokottól eltérőt tudnak nyújtani. Új, *Alkony* című lemezét Debussy, Satie és Ravel műveiből állította össze. Lágyan, mégis karakteresen zongorázik. Talán sokaknak nem tetszik, ami nekem igen, a kisebb dinamikai mezsgyén való mozgás. Ezt ugyanis sokféleképp lehet tenni, és éppen Debussy és Ravel zongoraműveiben zavaró sokszor a túlzott finomkodás, és e lemez bizonyítja, hogy meg lehet ragadni zenéjüket a relációk nem kimért, kiszámított, hanem megélt megvalósításával. Ott mindent hallhatóan, érzékelhetően jelenít meg, egyfajta sajátos, kissé álmatag hangulatban, kvázi kellemesen módosult tudatállapotban járja végig a zenét, más tér-idő viszonyok közt, mikor a zene egyszerre közel is van, részleteivel együtt hallható és érzékelhető, ám egyúttal távol is van, lebegve az alkonyi fényben. Aki a *Suite bergamasque* vagy a *Gaspard de la nuit* mindeneke előtt szöveghű, precíz, technikai bravúrra építő és kontrasztokat kiemelő előadására vágyik, ne is bóklásszon itt a szűrületben. Ám ha e műveket egyéni hangulatban szeretné valaki hallani, jöjjön csak. Öröm Satie műveinek közbeiktatása, ám itt bizony komoly aggályom is van. Miért csak két *Gnossienne* és egy *Gymnopédie*? A játékidő hatvanhat perc, így épp ráfért volna a lemezre a hiányzó négy *Gnossienne* és két *Gymnopédie* is. A program így is egységes, de vajon Ott miért nem élt a lehetőséggel, s vette fel a két teljes ciklust? Ezt nagyon sajnálatosnak tartom. Annál is inkább, mert előadása sajátos, érzi és érezteti e különleges kompozíciók inherens világát, de hozzá is tesz, módosít is rajta, álmodozóbb, érzelmesebb, s kevésbé elidegenedett, kontrasztosan szürrealista. Hasonló is a helyzet ahhoz, amit Debussy és főleg Ravel művei kapcsán állapíthatunk meg, miszerint is Ott nem kristálytisztá hangzásra törekszik, hanem egy választott és egyáltalán nem inadekvát hangulatban való muzsikálásra akkor, amikor oszlóban van a fény és növekszik a sötétség.

Zay Balázs

Warner Classics –
Magneoton

0190295705671

Debussy: Prelúdk I., Satie: Gnossiennes, Gymnopédies Fazil Say – zongora

Úgy fest, az idei Debussy-évforduló olyan zongora-művészeket is meghíhet, akiket eddigi pályájuk során elkerültek a francia komponista munkái. Daniel Barenboim nemrégiben szintén a *Prelúdk I.* kötetével jelentkezett, ahogyan most Fazil Say is. Lemezeik kritikai fogadtatása meglehetősen vegyes, de azt a legtöbb bíráló elismeri, zongorázásuk egyedisége helyenként képes új szint kölcsönözni e sokat játszott daraboknak. Say számos virtuóz darabban vívta már ki a közönség ovációját, s győzte meg a finnyás publikumot arról, hogy Haydn, Mozart vagy Beethoven világában sincs elveszve. Debussy-lemeze, melyen a prelúdkokat Erik Satie két népszerű zongoraciklusával, a *Gnossiennes*-nel (6) és a *Gymnopédies*-vel (3) házasítja, igen személyes, szinte már feltáró igényű felvételként kerül elénk. Bár Satie és Debussy művészete között egy világ feszül, zongoradarabjaik jól kiegészítik, árnyalják egymást vagy éppen tanulságos kontrasztként szolgálnak. Első látásra Say a népszerűbb darabokat fűzi egy lemezre, azonban közelebbről megnézve a lemez koncepcióját, van benne logika. Későbbi munkáival ellentétben ezek a lassú táncos ritmusú füzérek éppen olyan áttörtek, intimek és pallérozottak, mint a Debussy-prelúdk, még nem hordozzák az idősödő Satie excentrikus-szarkasztikus, keserédes esztétikáját. Ez még nem „bútorzati zene”, ahogyan Debussyé sem az. Fazil Say Debussy-játéka messze esik a közelmúlt trendjeitől, olvasatainak alapvonása az előadói személyesség; a zongorista mer önmaga lenni. Helyenként jól hallható, amint a dallamot dúdolja a zongora túlfelén, ám ez cseppet sem zavaró. Say nem finomkodó, nem maszatol, s nem akar extravagáns lenni, joggal és okkal bízik saját rutinjában, képességeiben, ösztöneiben, muzikalitásában. A tempókat sem kezeli mereven, kis kilengés a sebesebbek felé nem is árt. Ahogyan a dinamika sem kerül patikamérlegre: az apróbb-nagyobb, néha váratlanul ható dinamikai váltások keresetlenséget, fesztelenséget biztosítanak egy-egy karakteres kompozíciónak. A hangszínek is természetesekek, vadvirágok pasztelljeit idézik, nem a stúdió-sterilitás digitálisan kevert műanyag ecsetjét. A muzika így élő, vibráló, s mindennek előtt kötetlen eredetiséget kínál.

Balázs Miklós

Deutsche
Grammophon –
Universal

DG 483 5255

Mozart: Zongoránegyeselek

Daniel Barenboim, Michael Barenboim, Yulia Deyneka,
Kian Soltani

„Vissza a Paradicsomba” – hirdeti a kísérőfüzet, s igaza van. Nehezen lehetne találni Mozart *zongoránegyeseinél* (K. 478 és K. 493) „édenibb” műveket. Ez a végtelen dallam-gazdagság, a darabok tökéletes klasszikus egyensúlya, sugárzó fénye és éteri tisztasága, a mozarti muzsika lendülete, ihletettsége, játékosága csakugyan őrizhet valamit az áldott paradicsomi lét irigylendő gondtalanságából. Még a közepes előadásokat is lehet csodálni. Akár ezt is. Daniel Barenboim a zongoránál; fia, Michael hegedűn, Yulia Deyneka brácsán, Kian Soltani csellón közreműködik. Azonban egyenlőtlenek a feltételek, mert a zongora mindenki mást elnyom. Michael Barenboim hegedűjátékát figyelve ez talán nem is akkora veszteség. Az idősebb Barenboim azonban úgy játssza Mozartot, mintha Beethoven hajnali lázálma lenne. Folyvást ránehezedik a zongorára, fennszóval diktálja a tempót, dönt, ítél, utasít hangosról és halkról, gyorsról és lassúról. Hiszi: családfőként önála a bölcsök köve, a vezetőülésben ül, mert ő a sofőr. Azt is megmondja, merre menjen a család. Mozart fiatalos csengése itt valamiféle beethoveni, színpadra rendezett drámába szalad egy öregedő, kompromisszumot nem ismerő akarnok kezén. S hogy a vonósok valóban csak ennyit tudnak, vagy csupán engedik, hogy a zongora ellentmondást nem tűrő dübörgése maga után kösse őket, nehéz megmondani. A kényes egyensúly mindenesetre oda. Feláldozták valamiféle rosszul értelmezett tekintély kedvéért. Ismerjük a nepotizmus gyakorlatát a politikából, az üzleti életből, még a sportból is. Miért lenne a zeneipar kivétel? Láttuk Gilelzt, Menuhint, Brendelt, Ashkenazyt, amint féltelhetőségű gyermekeiket protezsálják. Mert a jó, gondoskodó szülő ezt teszi – hol több, de inkább kevesebb sikerrel. Végül úgyis a hallgató dönt. Michael Barenboim középszerű hegedűs, ezt eddig is tudhattuk, de nagy kár, hogy az a szépreményű csellista, aki csillogó szólókarrierre aspirál, ilyen önfeladóan, szinte észrevehetetlenül duruzsol valahol a háttérben. Ez volna hát a Paradicsom, ahová a balga lelkek visszavágnak, s amit Mozartban oly lelkesen keresnek? Csakugyan az atyáskodó tekintély és a kérdezni sem merő respektus vezetne oda?

Balázs Miklós

Erato/Warner –
Magneoton

0190295634179

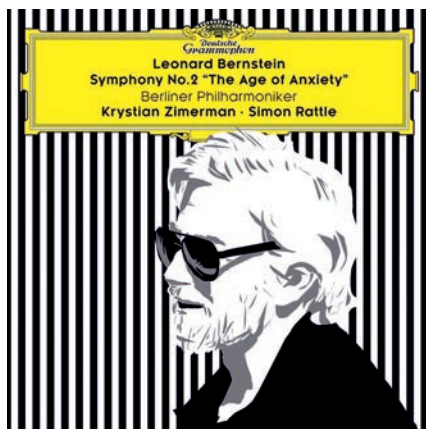
Beethoven:

G-dúr és Esz-dúr zongoraverseny

Nicholas Angelich, Insula Orchestra, Laurence Equilbey

A kísérletezés akkor is lehet gyümölcsöző, ha már az elején tudjuk, hogy az eredmény biztosan kivált majd némi fejcsoválást. Az amerikai zongorista, Nicholas Angelich és a francia karmester, Laurence Equilbey úgy is vállalják e kockázatot, hogy munkájuk végeredményét alighanem vitriolos kritikák céltáblájává avatják. A korhűség avagy a historikus olvasat körüli dilemmák már a nyílegyenes törekvésekkel szemben is fel-feltorlódtak az utóbbi esztendőben, hát még az olyan kísérleteknél, mint ez a lemez. Beethoven *G-dúr és Esz-dúr zongoraversenyeiről* lévén szó, a hangszerválasztás meglepő, de nem indokolhatatlan. Angelich egy – valószínűsíthetően – 1892-es keltezésű, Pleyel gyártmányú hangszeren játszik, amely mechanikájában, hangzáskultúrájában, de kivált felépítésében jelentősen eltér mind a Beethoven-korabeli fortepianoéktól, mind a jelenkor divatos Steinway- vagy Fazioli-modelljeitől. A hangszer önmagában is mestermű: annak ellenére, hogy páncéltökés zongorával van dolgunk, gyönyörű, kristályos magasságokkal, finom középhangokkal és megfogott, bár kissé erőtlen mély regiszterrel bír, így valóban őriz valamit a századelő matt, „fás” zengéséből és visszafogottabb hangerejéből. Az Insula Orchestra, Equilbey saját együttese, egy korhű hangszeres zenekar; hangszer-apparátusa megfelel a 17. század végi és a 18. század eleji szokásoknak. Ehhez egy vastölkével megépített zongora idegennek hathat, azonban az alkotók célja nem a kutatható valóság rekonstrukciója volt, hanem az álmoké. Tudjuk, Beethoven milyen szűknek érezte a korabeli fortepianoók tudását, s bár hallásának megromlása egyre kevésbé tette lehetővé, mégis folyamatosan kereste a hangosabb, mélyebb zengésű zongorát, melyen művei nagyobb dinamikával és megfelelő drámai erővel szólhatnak meg. Angelich tehát Beethoven be nem teljesült vágyát igyekszik rekonstruálni. Játéka tiszta és egyenletes, mentes minden túlzástól, inkább a Pleyel-hangzás sajátos színeiben igyekszik elkalauzolni a hallgatót. Equilbey kísérete már messze van a tökélytől: nyers, kissé lomha, a hangszínek kidolgozatlanok, a részletszépességek többnyire elvesznek a tökéletlen fafűvösök vagy a darabos vonóskar mellett.

Balázs Miklós

Deutsche
Grammophon –
Universal

483 5539

Bernstein: II. szimfónia

Krystian Zimerman, Berliini Filharmonikusok,
Simon Rattle

Megkülönböztetett hely illeti meg a Bernstein-centenárium évében megjelent felvételek között ezt az interpretációt. Nemcsak azért, mert rövid interjúrészlettel felidézi Bernstein hangját is, és nem is csak azért, mert a zongoraművész abban a kivételes megtiszteltetésben részesült Bernsteinnel való közös munkáik során, hogy elhangzott a varázsos kérdés: eljátszaná-e a szerző vezényletével a 100. születésnapján ezt a művet. Zimerman a pályája nagy élményének tekintett muzikus-kapcsolat emlékére tudatosan tervezte, hogy a jubileumi évben eljátssza, ehhez remek partnert talált a Berliini Filharmonikusokban és a dirigens Simon Rattle-ben. A *II. szimfóniát* a keletkezése óta különbözőképp értékelték, nem kevés kritikát kellett tudomásul vennie a szerzőnek. Némely interpretációt hallgatva, nem is tűnnek alaptalannak – ám a műért már a szerző személyes megismerése előtt rajongó zongoraművész közreműködésével olyan előadás született, amely kifejezetten szerethetőnek mutatja a kompozíciót. Az előadók ismeretében nem lepődünk meg azon sem, hogy élő felvételt hallunk. Az interpretáció titkát hiába is keresnénk – az eredmény viszont első hallásra is meggyőző. Talán aki legelőször hallja a művet, az is biztosan tájékozódik a kompozícióban, olyatén plasztikus a tagolódása. Nem egy parttalan szimfonikus költemény zongoraszóval, amelynek inspiráló programja W. H. Auden barokk eklogája – melynek címén kívül legfeljebb tartalmát ismeri a legtöbb zenehallgató –, hanem egy tartalma által meghatározott egyszeri-egyedi forma megvalósulása. És hallgatása közben rádöbbenhetünk: Bernstein sokat kárhoztatott „eklekticizmusának” háttérben vélhetően jelentős zeneirodalom-ismerete állt, tehát az a poliglott (nagyreszt európai) dallam- és harmóniavilág, amelyhez további dimenziót tudott hozzátenni a jazz. Zimerman játéka káprázatos. Mindent tud és mindent mer. Kitűnő partnereivel biztonságban érezheti az a zenei szabadságot, amely néha már-már az improvizációra emlékeztet (pedig itt korántsem az). Az pedig közös érdem, hogy odaadó figyelemre készítetik a hallgatót, mintegy végigjárva a költő által felvetett gondolatsort a szerző olvasatában, az előadók tolmácsolásában.

Fittler Katalin

Warner Classics –
Magneoton

0190295661588

Bernstein: Szimfóniák

Accademia Nazionale di Santa Cecilia,
Antonio Pappano

Bernstein születésének centenáriumára jelent meg a szerző három szimfóniája, két lemezen. Bernstein neve elsősorban a *West Side Story* zeneszerzőjeként él a köztudatban, de a legnagyobbak közt tarthatjuk számon karmesterként és zongoraművészi pályafutása mellett remek zenei ismeretterjesztő is volt. A hangversenyek fiataloknak című, a komolyzenét emberközelbe hozó sorozatát 15 éven keresztül élvezhették a tévézések. Bernstein három szimfóniája a műfaj három különböző megfogalmazása, akár az előadói apparátust, akár a formát vagy a zenei stílusjegyeket vizsgáljuk. Az I. – 1944-ben bemutatott és díjat nyert –, *Jeremiah* melléknevet viselő szimfónia háromtétéles, a tételek is kaptak feliratot. A rendkívül arányos darab középső tételében táncszerű, jazzes elemek is szerepelnek. Az utolsó tételben Jeremiás próféta gondolatait hallhatjuk. A *II. szimfónia* mellékneve (*The Age of Anxiety*) jelzi azt, hogy W. H. Auden verse nyomán keletkezett a variációs formájú és kvázi zongoraversenyként is értelmezhető mű. A szimfónia első szakasza prológgal indul, majd kétszer hét, rövid variáció következik. A második rész egészen más: jazzes hangvétele és a nem megszokott hangszerelés különleges hatást ér el. Az 1963-ban befejezett, háromtétéles, tételenként két-két szakaszból álló *III. szimfónia (Kaddish)* hatalmas apparátusra készült. A zenekar mellett vegyeskar, fiúkórus, szoprán szólista és narrátor szerepel a műben, amelyet Bernstein személyes vallomásának tekinthetünk. A mű megdöbbentő, de egyben lélekemelő. A zenei megvalósítás rendkívüli, nem lehetett volna jobb kezekben a felvétel irányítása, mint Antonio Pappanóéban. A karmester-zongorista maga is jártas a jazz, a könnyebb műfajok világában. Az ismertető-füzetben olvashatunk Pappano Bernstein zenéjéhez fűződő érzelmeiről. A közreműködő szólisták és együttesek kiválóak. Nadine Sierra megejtő, megható tolmácsolása a *Kaddish-szimfónia* szoprán szólistájaként vagy Marie-Nicole Lemieux kifejező éneklése felejthetetlen. Ráadásnak, oldva a szimfóniák helyenként komor hangulatát, a *Prelúdium, fuga és riffek* című darabot halljuk, az eredeti, klarinét és jazz ensemble-os változatban. Hihetetlen erejű az össziadás – méltó az ünnephez.

Lehotka Ildikó

Decca – Universal

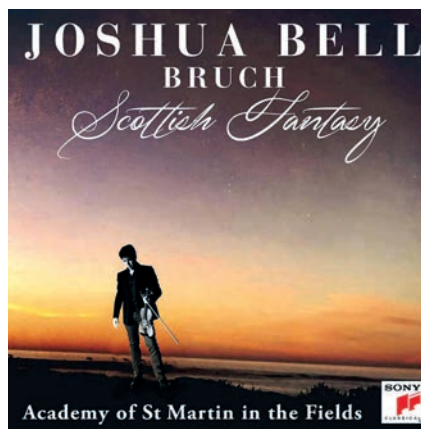
4833954

J. S. Bach: I. partita, I. és II. szonáta

Hilary Hahn – hegedű

Huszonegy éve jelent meg Hilary Hahn első lemeze a Sony Classical gondozásában: Bach *I. és III. partitája* és *III. szonátája*. Hahn azóta is a vezető hegedűsök közé tartozik. Most – immár a Deutsche Grammophon után a Decca művészeként – megjelentette a hiányzó három darabot, az *I. partitát* és az első két szonátát. Szubjektív és objektív megítéléssem elválik egymástól, egy időre legalábbis. A magam részéről jobban szeretem e darabok introvertáltabb, nyugodtabb megközelítését, mindenekfelett Nathan Milstein két felvételét. Hahné ezeknek ellentéte sok tekintetben. Ha elméletben távolabbinak érzem is e művek gyors, extrovertált előadását, Hahn interpretációjáról csak jót tudok mondani. Lenyűgöző és magával ragadó. Olykor hihetetlenül gyors. Keveset jár pianók közt, sokat forték táján. Mégis változatos az egész, sosem egyhangú. Oka az őszinteség és a lelkesedés. Hahn naponta játssza a három szonáta és a három partita részleteit, ezért heves előadása egyszerre meglepő virtuóz fordulataival és megnyugtató azáltal, hogy ezzel együtt teljesen adekvát módon lép és hangsúlyoz. Üdvözlendőnek érzem hát ezt a beállítást, mivel a nagy előadónak az a dolga, hogy egyéni megvilágításba helyezze a darabokat, megtartva az interpretáció adekvát voltát. Értelemszerűen különbözik is, egyezik is a régi Sony Classical- és az új Decca-felvétel. Nem értem, ha Hahn „mindennapi kenyere” a hat mű, miért nem vették fel most az egészet? Úgy tűnik, nem esett volna nehezére, s gazdagabbak volnánk egy mostani teljes sorozattal. Igaz, létezik a régebbi lemez, de mégiscsak huszonegy év távolságban, eltérő felvételi körülményekkel. Ez a modern, nem historikus Bach-előadások az utolérhetetlen kompozícióknak az egyik teljesen autentikus képét adják, mivel Hahn otthonosan mozog bennük. Modern abban az értelemben is, hogy heves és sietős. Hahn hegedűhangja telt, de nem annyira, mint Itzhak Perlmané. Dinamikailag nem annyira változatos, a változatosságot a meglepetés adja, a nem ráerőszakolt, hanem épp ellenkezőleg, a művek mély ismeretéből fakadó virtuozitás. Hahn – hasonlóan Bach hegedűversenyeihez – meg tudja tenni, hogy a sietősséget tartalommal tölti meg, mely inkább hozzáad, semmint elvesz belőle. Ez nagy szó a sok elkapkodott Bach-előadás idején.

Zay Balázs

Sony Classical

19075 842002

Bruch: Hegedűverseny, Skót fantázia

Joshua Bell – hegedű,
Academy of St. Martin in the Fields

Érdekes, hogy Hilary Hahnhoz hasonlóan egy másik amerikai hegedűs, Joshua Bell is első lemezéhez nyúlt vissza új albumával. Bell első lemezén Mendelssohn *e-moll hegedűversenye* és Bruch *I. hegedűversenye* szerepelt Sir Neville Marriner és az Academy of St. Martin in the Fields közreműködésével. Utóbb aztán ő lett Marriner utóda a kamarazenekar élén. Épp harminc évvel a Decca-lemez megjelenése után ismét felvette a Bruch-koncertet, ezúttal a zeneszerző *Skót fantáziájával* együtt. A *Skót fantázia* remek alkotás. Itzhak Perlman kétszer is lemezre vette, Jesús López-Cobos, illetve Zubin Mehta vezényletével. Jascha Heifetz, David Ojsztrah, Arthur Grumiaux, Midori, Anne Akiko Meyers, Akiko Suwanai is felvette. Az *I. hegedűverseny* egymástól harminc évre eső előadásainak összehasonlítása szerfelett érdekes. A korai nagyon jó, a fiatal hegedűs szépen, tisztán, sallangoktól mentesen hegedül. Könnyeden, árnyaltan, de nem túl sok érzélemmel. Mostani előadása egészen más. Tele van érzélemmel, de nem eltúlzottan. Tele van szabadsággal, de nem szertelenül. Bell remek zenekarvezetői képességét mutatja, nyilván a hegedülés hozadékaként is, hogy az együttes előadása izgalmas és ihletett, a szólista-karmester egybeesés nemhogy elvenne, épp ellenkezőleg, hozzáad. Igazi kamarazenei viszonylatban. Ami a szólót illeti, nem mondom, hogy Bell minden egyes megoldásával egyetértek, de egészében remekül és izgalmasan hegedül. Kivételesen nagy kilengésekkel, nagyromantikus módon, ugyanakkor túlzásoktól és modorosságoktól mentesen, ízléses hegedűhanggal. A két mű előadása nagyon epikus. Azt sajnálom csak, hogy a lemezre ráfért volna még éppen a *II. hegedűverseny* is, mely nem éri ugyan el az *I. hegedűverseny* koncentráltágát és ihletettséget, de nem véletlen, hogy Perlman mindkét említett lemezén ezzel kombinálta a *Skót fantáziát*. A lemez különleges abban a tekintetben, hogy visszahoz valamit a régi, bátran és gátlástalanul romantikus megközelítésből, de nem esik olyan túlzásokba, melyek alapján inadekvátnak kellene nevezni. Ha már mesél, mesél, ha már zenél, zenél, egyszersmind azonban tartja a jó ízlés kereteit is. Bell nyilvánvalóan skót származású édesapjának ajánlotta a lemezt: szép ajándék.

Zay Balázs

Hänssler Classic –
Karsay és Társa

HC 18027

Schumann és César Franck szonátái

Berlin Chamber Duo: Szűcs Máté – brácsa,
Michèle Gurdal – zongora

Két romantikus hegedű-zongora szonáta és kilenc dal átíratát élvezhetjük Szűcs Máté és Michèle Gurdal előadásában. A brácsairodalom nem kínál túl sok művet, az előadók gyakran átíratokat játszanak, ha szólókoncert-lehetőséghez jutnak. Az átíratok létjogosultságát néhányan megkérdőjelezik, azonban ez a felvétel fényesen bizonyítja, hogy léteznek olyan darabok, amelyek ugyanolyan jól szólnak, mint az eredeti hangszerelésben. A Schumann-művek felvétele világpremier. Schumann mindössze négy nap alatt vetette papírra az *a-moll hegedű-zongora szonátát* 1851-ben, de a gyors munka nem jelentette azt, hogy ne egy kitűnő (és sajnálatos módon keveset játszott) darab szülessen. Érdekes, hogy Schumann még ebben az évben egy újabb hegedű-zongora darabot komponált. Az *a-moll mű* zenei anyaga sokrétű, jól példázza Schumann hangulatának változásait, különösen a két szélső tételben. Mindössze 15 évvel később, 1866-ban íródott César Franck *A-dúr szonátája*. A darab olyan kedvelt, hogy az érzelmeikkel teljű mű hegedűszólamát több hangszerre is átírták.

Franck Ysaÿe-nak dedikálta a művet, esküvői ajándékként. A bemutatót 1887 utolsó napján tartották, a szonáta sikere azóta is töretlen. Nagyszerű a két szonáta tolmácsolása, az érzelmek bemutatása. A két előadó csodálatos hangszíneket hív elő a hangszerekből; figyelik, reflektálnak egymás zenei szöveire. A Franck-darab felejthetetlen előadásban szólal meg (már az első taktusokban megejtő a zongora, majd a brácsa hangja), tele tüzzel, sodró lendülettel, az egekig törő érzelmekkel. Az impulzív játék kitárulkozó, a csúcspontokat rendkívül jól készítik elő, a hallgató lélegzet-visszafojtva követi a zenei folyamatokat. Dinamikai szempontból is remek felépítést kap a hallgató mindkét szonátában. A két szonáta közt Schumann két dalciklusából (*A költő szerelme*, *Kerner-dalok*) válogattak az előadók. Az 1840-ben (a dalok éve) írt miniatűrök a szerelem hevében születtek, Schumannt inspirálta Clara. Gyönyörű tolmácsolást hallunk, a két művész azonnal behelyezkedik a mű kínálta atmoszférába. Nemcsak a brácsa, de a zongora is énekel. Az érzések kifejezése szöveg nélkül is egyértelmű.

Lehotka Ildikó

Accentus – Mevex

ACC 20383 (DVD)

The Mumbai Concerts

Pinchas Zukerman, Gyenisz Macujev,
Izraeli Filharmonikusok, Zubin Mehta

Az 1936-os születésű Zubin Mehta a legszebb ajándékot kapta 80. születésnapjára: két hangversenyt adhatott szülővárosában, Mumbai-ban. A DVD-k nyitányaként rövid bejátszást láthatunk a város mindennapjairól: a halászbárkákról, a zsúfolt, forgalmas utcákról, mindezek ellentétéként pedig a koncertterembe igyekvő elegáns emberekről. Az ünnepelt természetesen kedves zeneszerzői alkotásaiból – Dvořáktól, Beethoventól, Raveltől, Csajkovszkijtől, Johann Strausztól és Brahmtól – válogatta a hangversenyek programját, azt az együtttest – az Izraeli Filharmonikus Zenekart – vezényelve, mellyel 1961-ben dolgozott először együtt. Különös véletlen, hogy a zenekar és Mehta is éppen 25 évesek voltak a közös munka kezdetén, amit aztán eredményes évek hosszú sora követett. 1969-ben nevezték ki a zenekar tanácsadójává, 1977-ben lett zeneigazgatója, 1981-től pedig örökös zeneigazgatói címet kapott. Zubin Mehta honlapjának aktuális hírei között az olvasható, hogy a dirigens úgy határozott, 2019 októberében, „aranylakodalmuk” megünneplése – azaz félévszázadnyi szolgálat – után nyugdíjba megy a zenekartól. Az együttes és a karmester eddigi 49 közös éve megszámlálhatatlan emlékezetes hangversenyt adott a közönségnek. Manapság ritka, hogy valaki ilyen hosszú időt töltsön egy zenekar élén, hogy kölcsönösen „kibírják” és elviseljék egymást ennyi ideig. A titok – ha van egyáltalán titok – Mehta személyiségében, vitathatatlan szakmai felkészültségében, valamint a magától és másoktól is megkövetelt fegyelemben rejlik. Ezek az erények a ünnepi DVD-lemezekben is nyilvánvalóak: a karmester elképzeléseit a zenekar a legmagasabb színvonalon interpretálja. Ragyognak a szólisták is: Pinchas Zukerman Beethoven *Hegedűversenyében*, ugyancsak ő és Amanda Forsyth gordonkaművésznő Brahms *Kettősversenyében*, Gyenisz Macujev pedig Csajkovszkij *b-moll zongoraversenyében*. Ő honfitársa koncertójának anyanyelvi szintű tolmácsolása után még egy káprázatos jazz-improvizációval is megörvendeztette a közönséget és az ünnepeltet. A hangversennyel és a lemezekkel nemcsak Zubin Mehta kapott ajándékot, hanem ő is felejthetetlen élményt adott szülővárosa közönségének és a DVD-k nézőinek-hallgatóinak.

Kovács Ilona

Warner Classics –
Magneoton

0190295653569

Callas in Concert – The Hologram Tour

Maria Callas neve még most is fényesen csillog, a lemezkiadók még most is ragyogó üzletet látnak felvételei kiadásában. 2017-ben – az énekesnő halálának 40. évfordulójára – a Warner Classics 45 lemezből álló összkiadást jelentetett meg, melyen a művésznő közreműködésével öt hangverseny és húsz teljes opera élő felvétele vált elérhetővé. Utóbbiak azért is különlegesek, mert ezek közül tizenkettőtől Callas nem készített lemezfelvételt. Ez a monstre vállalkozás mintegy folytatása volt az egy évtizeddel korábbiak: 2007-ben Callas 1949–1969 között készített stúdiófelvételei váltak elérhetővé 69 CD segítségével. 2018-ban egy új projekt magát Callast mutatja meg – azok számára is, akik még láthatták élőben, és azoknak is, akik csak felvételekről ismerhették – életnagyságban. Hogyan? A 21. századi technika segítségével. Hologram idézi meg Callas alakját, aki mintha valóban teljes valójában ott lenne a színpadon. Callas gesztusait, mozdulatait, kezének, ujjainak mozgását, ruhájának viselését pontosan ugyanúgy jelenítik meg, mint ahogyan azt maga Callas tette egykor. Az eredmény csodálatra méltó és félelmetes is egyben: érzékszerveinket becsapva mintha életre kelne az énekesnő, ugyanakkor kissé szellemidézésként hat a produkció. A show – a Hologram-világturné – 2018 őszén indult útjára: az USA több városa után Puerto Ricóban, Mexikóban, Argentínában, Braziliában és Chilében láthatta a közönség, végül november végén-december elején Európába is megérkezik: Londonba, Amszterdamba, Brüsszelbe, Párizsba, Lyonba, Baselbe és végül Hamburgba. Természetesen a show zenei anyagát is kiadták, a legnagyobb gonddal válogatva Callas legsikeresebb, pályáját bearanyoló alakításaiából. Részletek hangoznak el Gounod, Verdi, Bizet, Catalani, Thomas és Ponchielli operáiból. Ráadásként persze nem maradhat el, sőt, szinte kötelező Bellini *Normájából* a *Casta diva* és Puccini *Toscájából* a *Vissi d'arte*, melyekkel annak idején Callas delejezte, elvarázsolta és örületbe kergette közönségét. A cél persze most is ez. Hogy ez mennyire sikerül, minden bizonytalán látható lesz. Csodálkoznánk, ha hamarosan nem lenne elérhető DVD-n is a Callas feltámadását imitáló hologram-show.

Kovács Ilona

Erato/Warner –
Magneoton

0190295642198

Into the Fire

Joyce DiDonato – ének, Brentano Vonósnégyes

Emlékezetes hangversenynek adott otthont a dal- és kamaraestekhez a világ egyik legjobb akusztikájúnak tartott koncerterme, a londoni Wigmore Hall tavaly december 21-én. Joyce DiDonato az amerikai Brentano Vonósnégyessel lépett fel. A műsor afféle sajátos „asszonyszerelmek, asszonysorsok” – jellegzetes 19. századi érzésvilágok kivetítésével. Richard Strauss és Debussy dalai, a leginkább operakomponistaként ismert Jake Haggie eredetileg is vonósnégyes-kísérettel komponált dalciklusa (ennek címéből származik a felvétel címe, s az ősbemutatót is DiDonato énekelte), s közben intermezzóként egy ritkaság: Guillaume Lekué vonósnégyes-tétele – választékos program! DiDonato interpretációja olyan érzékenyen árnyalt, hogy még a szöveg ismerete nélkül is azonos érzelmi hullámhosszra kerül a hallgató; de némi nyelvismerettel sok minden megérthető a szövegekből, melyeket ráadásul a kísérőfüzet három nyelven tartalmaz. A Strauss-daloknál annyira lebilincselő a hang érzékeny szépsége, hogy a vonósnégyes-kíséretet (amely az együttes két tagjának hangszerelése) egyfajta háttérnek értékeljük. Debussy *Bilitis-dalainak* vonósnégyes-kíséréte Jake Haggie munkája. Camille Claudel *Into the Fire* című ciklusának szövegét a szerző régi munkatársa, Gene Scheer alakította ki, mintegy pillanatképekben ábrázolva a szobrász nő életének fontos pillanatait. Úgy tűnik, Jake Haggie mindazokat az intonációs típusokat ismeri, amelyeket a történeti zeneirodalmon nevelkedett hallgató érthet. Ezáltal rendkívül kifejező atmoszférát teremt a szavakban kifejezett (vagy épp befejezetlen mondatokban elhallgatott) érzelmeknek, indulatoknak. Az 1961-ben született komponista műve kétségkívül kortárszene, egyúttal azonban a különböző stílusokból, melódia- és harmóniavilágokból merítő fordulatai segítségével képes elérni, hogy Camille Claudel jelenítse meg a zenéjével. Tágabb értelemben: egy különleges asszony szerelmét, sorsát, portrészorozatban. Strauss *Morgen* című dalát követően búcsúzó ráadásként az értékes ügyekért elkötelezett DiDonato nem hagyta ki ezt az alkalmat sem; Gruber *Stille Nachtjának* békességvágyó parafrázisával megénekelte a közönséget. Értékes művészi teljesítménye ismét időtlenül aktuális, magasabb ügyet szolgált.

Fittler Katalin

Erato/Warner –
Magneoton

0190295634131

Miroir(s)

Elsa Dreisig (szoprán), Orchestre National de Montpellier Occitanie, Michael Schönwandt

A „nagy nevek” mellett a lemezgyűjtők ma már a ritkaságokat keresik, ezért a kiadók is törekszenek arra, hogy minél különlegesebb programmal hívják fel az érdeklődők figyelmét. Ilyen a francia Elsa Dreisig bemutatkozó szóló-lemeze is, melynek címe *Miroir(s)*, azaz Tükrök. A fiatal énekesnő lemezének első két áriája Gounod *Faustjából* az *Ékszeráría* és Massenet *Thais* című darabjának *Tüköráriája*. Ezt négy nőalak bemutatása követi: Manon, Júlia, Rosina és Salome zenei jellemzését kapjuk. A kiválasztott áriapárok jól reflektálnak egymásra, a hallgatónak módja van a hősnők zenei karaktereinek összevetésére. Ez akkor a legizgalmasabb, ha két stíluskorszak zenei eszközeivel történik a jellemzés – a lemez egyik ilyen példája Rosina megformálása, a másik példa Júlia alakjának megidézése. Különlegességként és világpremier-felvételként Daniel Steibelt *Rómeó és Júlia* című operájából szerepel egy izgalmas ária, remek előadásban. Szintén világszínvonalú felvétel a Gounod-féle ária az azonos című operából; itt az eredeti verzió szólal meg. Dreisig könnyed, hajlékony, szép színű hanggal rendelkezik, és tud is bánni vele, a magas hangok azonban nem mindig gömbölyűek. A *sevillai borbély* Rosinájának áriáját enyhe sötétítéssel éneklő Dreisig, és hamis hangok is megszólalnak. Ritka csemegének ígérkezne Strauss *Saloméjának* zárójelenete, azonban gyakran túlerőltetett hangot hallunk, amit csak azért nem nyom el a zenekar jobban, mert a mikrofonok segítségével korrigálni lehet a hangzásképet. A lemez koncepciójába illik ugyan a jelenet, de a választás tévedés (vagy egy rosszul sikerült kirándulás) volt – bizonytalan hangokkal, a szenvedély, örület teljes hiányával. Az egyéni hang, egyedi megoldások még helyenként váratnak magukra; úgy érezzük, hogy egy-egy szakaszt más énekesnőtől már hallottunk. A karakterábrázolások kellemesek, a hősnők pillanatnyi érzelmeinek kifejezése még nincs alaposan kibontva. Az Orchestre National de Montpellier Occitanie játéka remek. Michael Schönwandt nagyon alaposan átgondolta a részleteket, így a Gounod-ária vonós hangzása megejtő, a végletekig kifejező, a Strauss-opera zárójelenetének zenekari megvalósítása is remekbe szabott.

Lehotka Ildikó

Decca – Universal

4834080

Janáček: Glagolita mise, Sinfonietta, Taras Bulba, A hegedűs gyermeke

Cseh Filharmonikus Zenekar, Jiri Belohlávek

Janáček művei 2013 és 2017 között keletkezett felvételeken. Újabb jeles kiadvány az elhunyt kiváló cseh karmester, Jiri Belohlávek hagyatékából. A *Glagolita mise* kétféleképp köthető össze Brucknerrel. Janáček nem hitből fakadóan, hanem a liturgikus zenét gazdagítandó és a cseh hazafiságot erősítendő írta a misét, Cirill és Metod idejét idézve fel. Részben azonban hasonló, hiszen két a kottának „eredeti” kiadása is van: Sir Charles Mackerras Chandos-felvételéhez Paul Wingfield kiadását, Tomáš Netopil Supraphon-felvételéhez és Belohlávek ehhez Jiri Zahrádkáét használta. Az előadás színvonala két szinten határozható meg. Belohlávek csodálatosan vezényel, a zene ihletett, nagy részletgazdagsággal folyik, a kivételes zenekar a tőle megszokott lágy és harmonikusan differenciált hangzást nyújtja. Szépen szólnak a Janáčekre jellemző sajátosan éles, fényes effektusok. Belohlávek kihozza a zene jellegzetes expresszionizmusát, erőteljeségét. Remekül sikerült ötvöznie a zene finom folyásának megtartását, ugyanakkor viaskodó, harcos, erőteljes karakterének kiemelését. Másrészt a szólisták nem kimagaslók. A domináns szólamokban Hibla Gerzmava és Stuart Neill kifejező, de nem finom alakítást nyújt. Különösen a tenorista előadásában sok az erőltetés és a manír, a basszus Jan Martinik nem elég súlyos. A *Sinfonietta* interpretációja szintén nagyon jó, Belohlávek kibontja ennek a nagyon különleges zenének megannyi rejtett értékét. Az első tétel sem rossz, de megítélésem szerint sokakhoz hasonlóan ezt ő is túl lágyan közelíti meg. Ennek a tételnek egyetlen kellőképp összefogott és pregnáns előadását hallottam, Vladimír Válekkel és a Szlovák Filharmonikus Zenekarral a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. A második korongon a *Taras Bulba* és egy ritkán felcsendülő rövidebb zenekari ballada, *A hegedűs gyermeke* szerepel. Ezek szintén jó és érdekes művek, de a *Glagolita misétől* és a *Sinfoniettától* eltérően olykor általánosabb, kevésbé egyedi szakaszok is vannak bennük. Belohlávek előadása ezekben is stílusos és kimunkált. Érdekesen kétarcú a felvétel technikai szempontból. Részben azt lehet mondani, hogy színes, részletekben gazdag, ugyanakkor meglehetősen lefojtott.

Zay Balázs

Reflections

Arseny Tarasevich-Nikolaev – zongora

Decca – Universal
4833922

Arseny Tarasevich-Nikolaev első lemezén két nagyobb ciklus – Rachmaninovtól a *6 Moments musicaux*, Prokofjev-től a *Továtűnő látomások* – és sok kis darab, Medtner, Sz Krajbin, Csajkovszkij; valamit két részlet Tatjana Nyikolajeva *24 Hangversenyetűdjéből* (18., 15.), aki a zongorista nagymamája volt. Nem előremutató, de jól megírt, előadásra érdemes művek. Tarasevich-Nikolaev introvertált művész, előadásai kiválóan mondhatók. Semmi magamutogatás, semmi üres csillogás. Disztingvált hangzás, differenciált billentés. A zenének mély tere van, nem egyszerű alá- és fölérendeltséggel, hanem finom relációkkal. Megvannak a keretek, értelemszerűen különösen a Prokofjev-sorozatban. Az orosz iskola tipikus jellege az érzelmességben, a hangulatfestésben ragadható meg, de billentésben, hangerőben atipikusnak mondható Tarasevich-Nikolaev játéka. Ugyanakkor Rachmaninovval összekapcsolható a zene „térbeli látása”. A lemez programjának alapja a zeneszerzés és a zongorázás kapcsolata – olyan szerzők, akik maguk is játszottak a hangszeren. A produkció kimagaslik a vegyes programú első lemezek között.

ZB

Saint-Saëns: II. és V. zongoraverseny

Bertrand Chamayou – zongora,
Francia Nemzeti Zenekar,
karmester: Emmanuel Krivine

Warner Classics – Magneoton
0190295634261

Bertrand Chamayou új lemeze nagy csalódás. Saint-Saëns *II. zongoraversenyének* kezdetén még reményteljes az agogika, de hamar kiderül, nagyon felületes zenélésről van szó. Senki sem vezet, se a zongorista, se a karmester, Emmanuel Krivine. Mintha egyiküknek se volna elképzelése a művek értelmezését illetően, s csak a másik után menne. De ki után? A kíséret nem igazodik a szólóhoz, minden nagyon esetleges. A zenekari szólamok finomabb kidolgozása is hiányzik. Ugyanez áll az *V. zongoraversenyre*. Értéktelen lemezfelvételt készíteni anélkül, hogy az előadók karaktert adnának a daraboknak. A lemez egyetlen relatív pozitívuma, hogy Saint-Saëns hét szóló zongorára írt műve, melyek ritkábban hangzanak el, hallható még rajta. Ezek előadása hasonlóképp slamos, nem technikailag, hanem értelmezés tekintetében. A két zongoraverseny párosítását illetően Jean-Yves Thibaudet és Charles Dutoit lemeze jobb, a legjobb pedig mindmáig Philippe Entremont és Michel Plasson régi CBS-felvétele.

ZB

Beethoven: Zongoraszonáták (Op. 109, 110, 111)

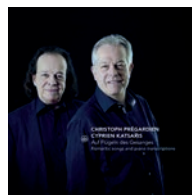
Alexandre Tharaud – zongora

Erato/Warner – Magneoton
0190295633820

Az 50 éves francia művész tiszteletre méltó diszkográfiával rendelkezik. 24 éves kora óta készít felvételeket, többségükön szólóműveket játszik. Repertoárja széles, érezhetően vonzódik az összkiadás-jellegű kihívásokhoz. Első Beethoven-műsorán az utolsó három szonáta megmérettetésére vállalkozik. Tharaud fantasztikusan tud zongorázni, ráadásul mindig megtalálja az ökonomikus megoldásokat. Albuma, amelyben a CD-korongot mintegy megduplázza az azonos műsort tartalmazó DVD, arról árulkodik, hogy magabiztosan uralja a játszanivalót, s a nézőnek-hallgatónak az az érzése, hogy akár újra és újra képes lenne eljátszani a műveket. Ugyanakkor viszont, mintha nem engedné igazán közel magához az általa megszólaltatottakat; érzelmileg igyekszik kívül maradni a kompozíciók érzelmi-indulati világán. Ez a távolságtartás eredményezi, hogy a hallgatót nem rendíti meg előadása, és minduntalan azon veszi észre magát, hogy hangszer-technikai észrevételekre kalandozik figyelme. Elmarad tehát a katarzis, ami a zeneirodalom eme egyetemes értékei esetében sajánlatos.

FK

Auf Flügeln des Gesanges

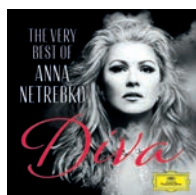
Christoph Prégardien – ének,
Cyprien Katsaris – zongora

Challenge Classics
CC 72787

13 romantikus dalt és azok zongoraátíratát tartalmazza a műsor. Az ötlet a 2015 júniusi hamburgi koncert után született, ahol először szólaltatta meg együtt a két művész Schubert *Winterreiséjét*. A műsorban egyetlen parafrázis szerepel, amely távolabb vezet a daltól, egyébként a különleges kettőzés miatt furcsa érzés töltheti el a hallgatót. Katsaris játéka lényegileg nem különbözik kísérőként és szólístaként, ráadásul néha mintha a dalt afféle előjátéknak tekintené a zongoraműként értékelt átíratához. Tanulságos az átíratkészítők listája – abban a tekintetben is, hogy alkalmanként a virtuóz pianista vagy inkább a tisztelgő komponista munkája kerül előtérbe. Érdemes a páratlan trackeket egymás után hallgatva Prégardien dalműsorában külön gyönyörködni, melyben ismert és ritkán hallható dalok sorjáznak – és érdemes egyvégtében meghallgatni az átíratokat is. Igazi *Lieder ohne Worte*-élményben lehet részünk, ráadásul hozzáolvashatjuk a zongoramuzsikához a dalszövegeket. Sajnos a kottaanyag feltüntetésével adós marad a kísérfűzet.

FK

DIVA – The Very Best of Anna Netrebko

Deutsche Grammophon – Universal
483 5791

Nyitányként három újdonság, valamint pillanat-hangképek 2003 óta készült felvételekből. Mintegy 66 percnyi gyönyörködőnivaló, habár nem biztos, hogy egyhuzamban érdemes végighallgatni a műsort. Összeállításokban kifogásokat keresni meddő dolog – de aligha eshet jól valakinek Laretta áriája után de Curtis öröközölde (*Non ti scordar di me*). A továbbiakban is vannak a „változatosság gyönyörködtet”-elvet korántsem szolgáló váltások, de valójában az áriák és duettek mindegyike megérdemli az önmagában való gyönyörködést. Megunhatatlan Netrebko perfekcióra törekvése, az értékes hanganyaggal való bánni tudás – és nem utolsó sorban, az interpretáció! Megcsodálhatjuk a többször meglepően lassú tempóválasztást, és azt az szuggesztív erőt, amely minden hangból, frázisból árad, s az érzékeny hangszín-játékot, amikor partnerrel énekel (Elina Garančával, Yusif Eyvazovval vagy Rolando Villazónnal). És erős a feltámadó vágy: egész operákban hallani, sőt látni. Tudatossága soha nem megy a spontaneitás rovására, és bármit is énekel Netrebko, átütő erejű az éneklés iránti szenvedélye.

FK

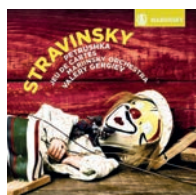

Szkrajbin: I. szimfónia, Prométheusz Kirill Gerstein – zongora, Oslói Filharmonikusok, Vaszilij Petrenko

Lawo
LWC 1160

Három szimfóniája közül a hattételes elsőt 1900-ban fejezte be az arisztokrata származású Szkrajbin. A monumentális darabban Wagner, Csajkovszkij hatása szinte kézzel fogható, Liszt zeneszerzői jegye is feltűnik a szimfóniában. Szkrajbin csak ebben a művében zenésített meg szöveget, a saját versét, amely a zárótételben szólal meg. Vokális szólamokat találunk a *Prométheusz: A tűz poémája* című darabban is, itt azonban csak hangzókkal énekel a kórus. Ismert, hogy Szkrajbin a szinztézia nevű mentális jelenséggel élt együtt: a hangokhoz mindig színeket társított. Ennek látható és hallható eredménye a szerző utolsó zenekari műve, amelyhez színorgonát is előírt a szerző. A szimfonikus költemény stílusa szerteágazó, helyenként a könnyebb stílus felé kanyarodik el, a darabban jelentős szerepet kap a zongora. A Vaszilij Petrenko által irányított előadás átgondolt, nagyszerű együtteseket és szólólistákat hallunk. Szkrajbin kompozíciói több figyelmet érdemelnének, hiszen kevés zeneszerző műve táplálkozik a miszticizmusból, a filozófiából.

LI

Stravinsky: Petruska, Kártyajáték Mariinszkij Zenekar, Valerij Gergiev

Mariinsky – Mevex
MAR 0594

Míg az 1911-es, Gyagilev felkérésére született *Petruska* Stravinsky korai éveinek termése, addig a *Kártyajáték* már jóval Gyagilev halála után keletkezett; bemutatója a New York-i Metropolitanben zajlott 1937-ben. Előbbi még az orosz késő romantikus hagyomány modernista felülvizsgálatát kínálja; utóbbi már egyfajta neobarokk-neoklasszicista irányt mutat a szerző életművében. Egymás szomszédságában e darabok komoly tanulságokkal szolgálnak a szerzői formanyelv változásának vizsgálatához, azonban Valerij Gergiev és a Mariinszkij Zenekar inger-szegény előadásai nem segítik a kifejezőmódok összevetését. A *Petruska* 2009-es felvétele egyszerűen érdektelen. A tempók vonatottak, az egész előadás slamos. Ez nem egy kiértelt produkció: olyan benyomást kelt, mintha egy olvasópróbán lennénk. De bírálható elemek egész sorát mutatja a *Kártyajáték* 2014-es rögzítése is. Enervált, unalmas, jellegtelen, alig találni benne egy-egy szép megoldást. A zenekar megfelelő képességei felől aligha lehet kétségünk, ám Gergiev valódi irányítás és koncepció nélkül hagyja együttesét.

BM

Szosztakovics: VIII. szimfónia Londoni Szimfonikus Zenekar, Gianandrea Noseda

LSO – Mevex
LSO 0822

Mindössze 10 hónap alatt írta meg Szosztakovics a *VIII. (c-moll) szimfóniát*, s még abban az évben, 1943-ban be is mutatták. Az öttételes mű (mely a *Sztálingrád* melléknevet kapta) a végtelen szenvedést sugározza, a végkicsengése is tragikus. A történelmi háttér indokolja a szimfónia keserű hangulatát. Leíró a nyitó szakasz – mintha egy üres, sivár tájat szemlélnénk felülről. A zenei anyag sűrűsödése a pontozott ritmusok, a fúvósok sikoltozásáig fokozódik, döbbenetes hatást keltve. A mű során többször szerepel a jellegzetes szosztakovicsi elhangolt, csúfondáros induló. A középső tétel motorikus vonós anyagát tekinthetjük lassított moto perpetuónak is. Gianandrea Noseda vezényli a London Symphony Orchestra; a zaklatottság, kilátástalanság érzete megfelelően, de nem lenyűgöző módon ábrázolt. Néhány esetben a karakterek kontrasztosabb megoldást is elbírnának, a pontozott hangok hegyessége alkalmat adhat a még kifejezőbb tolmácsolásra. Buta tévedés, hogy Szosztakovics születési és haláléve az angol nyelvű szövegben megegyezik Mozartéval.

LI

Kodály, Kurtág, Ligeti, Eötvös és Dukay művei

Rohmann Ditta – cselló

Hungaroton
HCD 32810

Egy magányos cselló is képes érzelmek kavalkádját közvetíteni – J. S. Bach művei ebben is felülmúlhatatlan etalont képviselnek. Elismerésre késztető, hogy Rohmann Ditta egy teljes lemeznyi anyagot játszik egyedül. Ehhez persze kell az a kivételes karizma és tehetség, ami a művésznő sajátja, amivel képes meggyőzni hallgatóit az általa interpretált zene minden pillanatának fontosságáról. Lemezén száz év magyar csellóirodalmából hallhatunk válogatást: Kodály, Kurtág, Ligeti, Eötvös és Dukay műveket. Kodály és Ligeti immár klasszikusnak számító *Szólószonátái* mellett a CD-n világszínű-felvételek is hallhatók: Kurtág *Szókratész búcsúja* és Dukay *A hit mindenhatóságának keresztútja* című kompozícióját ez alkalommal rögzítették első alkalommal. Kivételes élményt ígér a hallgatónak és fokozott koncentrációt igényel megszólaltatójától a *Két vers Pollynak* című Eötvös-darab. A mű voltaképpen két szereplős, mert itt nemcsak a hangszer „beszél”, hanem a játékos is. Csellózás közben Rohmann Ditta a művet ihlető verset is interpretálja.

KI

Widmann: Brácsaverseny

Antoine Tamestit, Signum Quartett, a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekara, Daniel Harding

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMM902268

Nehéz lenne a kortárs komolyzene területén olyan meghatározó egyéniséget találni, mint Jörg Widmann, aki klarinétművészként, karmesterként és zeneszerzőként is a legkeresettebbek közé tartozik. A kortárszenével egyébként ritkán foglalkozó Harmonia Mundi kiadó gondozásában jelent meg az egyik legfontosabb művét, a 2015-ben bemutatott *Brácsaversenyt* is tartalmazó lemez. A zeneszerző Antoine Tamestitnek dedikálta koncertóját, aki a komponista intencióit kiválóan megvalósítja – igaz, a művet csak hallgatni nem lehet teljes képet adó élmény, a szólótának ugyanis színészi kvalitásait is meg kell csillogtatnia az előadás közben. Sajnálhatjuk, hogy ez a hangszer oly ritkán kerül szólószerepbe, sokszínűségben nem marad el más hangszerek mögött, sőt, Widmann *Brácsaversenye* egy egészen ismeretlen, utópisztikus világba kalauzolja a hallgatót. A lemez a komponista korábbi korszakába is betekintést enged: a 2008-as *24 duó hegedűre és csellóra* 3 tételét, és a 2003-ban íródott *Jagdquartetet* is meghallgathatjuk.

JB

Bartók, Prokofjev, Ysaÿe: Művek szólóhegedűre

Franziska Pietsch – hegedű

Audite
97.758

Kimagasló lemez. Franziska Pietsch nagy művész; megérdemli, hogy sorra készüljenek vele lemezfelvételek. Bartók *Szólószonátáját* egészen újszerűen közelíti meg. Elhagyja a konstruktív szemléletet, mely adekvát és helyes, és a mű belső energiáit szabadítja fel. Ez is adekvát és helyes – persze ilyen igényes és őszinte előadás mellett. A különbség hasonló ahhoz, ami Schönberg és Webern, illetve Berg művei közt van. Sturm und Drang. De nem kívülről rávitt, hanem belőle kinyert formában. Más világ Prokofjev *Szólószonátája*, mely megkapó, de nincs benne Bartók élet-halál harca. Végül Ysaÿe *II. és III. szonátája*, melyeket Pietsch szintén eredetien és kimagaslóan szólaltat meg. Az op. 27 no. 2 első tételét színesen, változatosan, második tételét varázslatos hanggal és hangulattal. Pietsch annyira sikeres, hogy képes Ysaÿe eklektikájának feledtetésére is. Nyilván annak köszönhetően, hogy művészetének alapja Bach három szonátája és három partitája. Nagyon remélem, hogy nemsokára azokat is felveszi. Nagyszerű, hogy Pietsch nem lett végül fiatal virtuóz az NDK-ban...

ZB

Stefano Scodanibbio: Alisei

Daniele Roccato, Ludus Gravis Ensemble

ECM Records – Hangvető
ECM New Series 2598

A hangszerre repertoárját zeneszerzőként is megújító, fiatalon elhunyt olasz nagybőgőművész, Stefano Scodanibbio (1956–2012) előtt tiszteleg az ECM korongja, amely az *Alisei (Passzáztszelek)* címet kapta. A szóló-nagybőgőre írt címadó darabot, valamint a *Due pezzi brillanti* című, elképesztően virtuóz, az instrumentum technikai lehetőségeit a végletekig kitérítő kompozíciót Scodanibbio közeli kollégája, Daniele Roccato játssza, akivel együtt alapították a Ludus Gravis nagybőgő-együttest. Az ensemble is közreműködik: világpremierként játssza az *Oktettet*, amelynek szólamszövése annyira bonyolult, hogy az előadáshoz karmester (Tonino Battista) bevonására is szükség volt. A nagybőgőt középpontba állító, dallamhangszerként is érdekesen láttató album a *Da una certa nebbia* című, Forton Feldman művére rimelő duettel válik teljessé, amelyben Roccato partnere az együttes egyik tagja, Giacomo Piermatti. Nem kétséges, hogy Scodanibbio volt – honfitársait említve – korunk Bottesinije vagy Dragonettije, ezért is fontos megőrizni emlékét.

ReA

Couperin: Les Nations (1726) Hespèrion XX – Jordi Savall

Alia Vox – Karsay és Társa
AVSA 9928

François Couperint elsősorban csembalózenéje tette nevezetessé, a dúsan díszített darabok Bachra is hatással voltak. 1726-ban adták ki Couperin *Les nations* című kompozíciósorozatát.

A négy szvit címe magáért beszél: *La Françoise*; *L'Espagnole*; *L'Impériale*; *La Piémontoise*. A lemez 1983-ban jelent meg, most ismét, immár SACD.-formátumban elérhető. Nem véletlen, hogy a felvételt érdemesnek tartották arra, hogy újra kiadják. A hangzásvilág ezúttal is nagyon szép, plasztikus, a kópihangszerek megszólaltató művészek, köztük Ton Koopman stílusismerete elsőrangú. A prelúdiumként/ouverture-ként szolgáló olasz stílusú triószonáták (sonade) tolmácsolása remek, a táncjátékok hangulatosak. A nemesi címet szerzett Couperin életének és művészi karrierjének részletes leírása, a művek mélyre ható elemzése, a kéziratról készült képek folytatják azt a hagyományt, melyek az AliaVox kiadványait kiemelkedővé teszik. A dupla lemezt hallgatva belehelyezkedünk a kor miliójébe, egyfajta időutazást tehetünk. Jordi Savall ezúttal is a tökéletes megvalósításra törekedett.

LI

Wolf-temperiertes Klavier Balog József – zongora

BMC Records
BMC CD 259

A 2018-as CAFe Budapest fesztivál egyik legizgalmasabb koncertje volt Wolf Péter *Wolf-temperiertes Klavier* című kompozíciójának első teljes koncerttermi bemutatója. A komponista korábban a „könnyűzene” világában vált ismertté: ő írta például a Vuk máig emlékezetes melódiáit, melynek minden üteme slágerré vált. Nemcsak filmzenét írt, hanem zongorán kísért és hangszerelt is. Ám Wolf Péter munkássága remek példáját adja annak, hogy nincsenek skatulyák, nincs „komoly-” és „könnyű-”, csak minőségi zenélés. A *Wolf-temperiertes Klavier* nyilvánvalóan Bach *Wohltemperiertes Klavier*jától vette a mintáját. Annyiban mindenképp, hogy a címmel ellátott karakterdarabok sorozata az oktáv mind a tizenkét hangját felhasználja a kompozíciók alaphangnemeként – dúrban és mollban egyaránt. Bach mellett izgalmas szellemi kalandként ismerhetünk rá a zenetörténet számos szereplőjére és stílusára. Wolf Péter színeit, karaktereit Balog József játéka teszi élvezetessé, aki fölényes technikával és megkapó érzékenységgel közvetíti a zeneszerző szellemes paródiáit, egy zenei „*Igy írtok ti*” újabb megfogalmazását.

KI

Joseph Haydn: Szimfóniák Capella Savaria, Nicholas McGegan

Hungaroton
HCD 32823

Aligha találni autentikusabb helyszínt e szimfóniák felvételéhez, mint a fertődi Esterházy kastély marionett-színházát. A darabok így visszatérhetnek eredeti keletkezési helyükre, s akusztikai szempontból is bölcs választásnak bizonyul. Haydn e kompozíciók (79., 80. és 81. sorszámú szimfóniák) megírásakor már elmúlt 50 esztendő, és számos új ismeretséggel gyarapította baráti körét; olyan jeles muzsikusokkal találkozott, mint Vanhal, Dittersdorf és persze Mozart. Zenei stílusának változásai, művészi horizontjának szélesedése, melyek az 1780-as évek közepétől keletkezett műveit jellemezték, nagyban köthetők szociális életének gyarapodásához. A Sturm und Drang korszak után, de még a párizsi szimfóniák előtt születettek ezek a munkák, vélhetően Esterházy Miklós herceg megrendelésére. A Nicholas McGegan vezette Capella Savaria ugyanazt a megbízható minőséget garantálja, amit korábbi lemezeiken már megszokhattunk. Előadásait a visszafogott elegancia jellemzi, melyek tükrözik ugyan, de sosem karikírozzák Haydn zenéjének finom, szofisztikált humorát. Kedélyes művek, értő kiállításban.

BM

Wiener Sängerknaben – Strauss for Ever

Deutsche Grammophon – Universal
4817067

A 14 műsorszám közül 11 a Wiener Sängerknaben dirigensének, Gerald Wirthnek az átdolgozása. A kísérőszöveg gondosan elszámol mindennel; vannak régi és új szövegek Josef és a két Johann Strauss népszerű tételeihez. Sajnos ezek nem szerepelnek a mellékletben. Mert a kis énekesek szövege leginkább csak a mélyebb regiszterben érthető. Azzal viszont nehezebb megbarátkozni, hogy az egyébként koncertmesteri irányítással működő Alt-Wien Szalonzenekar nemigen veszi figyelembe a karnagyot és az énekeseket, akik az ügyetlen átiratok következtében gyakran csak szín-effektust adnak, unisonóban kopulázva a hegedűszólamot. A felvételnek nincs tere, a zenekar ütőhangszere megnyilvánulásai szánalmasak. A feladatot minden közreműködő tekinthette volna kihívásnak is, hogy az ismert nagy apparátusú előadásokkal egyenrangú próbáljanak létrehozni. Népszerű programnál fokozottan kellene törekedni arra, hogy ne csak az ismert darabok felidézésére legyen alkalmas az új produkció. Júniusban két napot szántak a felvételre, vakáció előtti utolsó feladat lehetett, félszívvél végzett munka.

FK